

“โรคคอตีบ” ภัยเงียบ ที่กำลังกลับมาคุกคามชีวิต

ในช่วง 5-6 ปีหลัมนี หากติดตามข่าวสารด้านสุขภาพ
กันดีๆ จะสังเกตได้ว่า ภาวะการระบาดของเชื้อโรค..มีมากขึ้น.. ซึ่ง
เชื่อเหลือเกินว่าทุกคนคงจะคุ้นเคยกับชื่อโรคเหล่านี้

โรคไข้หวัดนก (Bird Flu H5N1)

โรคไข้หวัดหวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1 2009)

กับชื่อโรคที่ผู้คนทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทย
เราเอง ต่างก็ตื่นตระหนกและให้ความสำคัญกับการ
ป้องกันโดยการฉีดวัคซีนป้องกัน (ในช่วงนั้นยังมี
เจลล้างมือวางขายอยู่หลายยี่ห้ออีกด้วย)

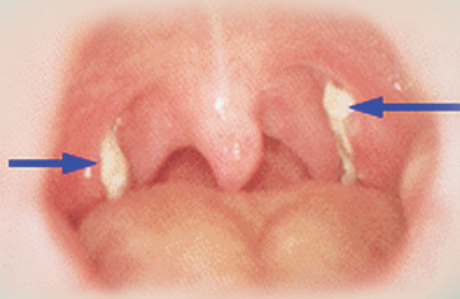
นอกจากนี้ ยังมีอีกหนึ่งโรคที่เชื่อว่าแทบทุกคนคงจะ
เคยได้ชื่อกันมาตั้งแต่เด็กๆ กันแล้ว และเชื่อว่ากว่าร้อยละ 95
ได้รับวัคซีนคุ้มกันมาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นั่นคือ

“โรคคอตีบ”

คอลิมน์ Health Station ฉบับนี้ เรามาทำความรู้จักโรคที่ชื่อคุ้น
หูกันมาตั้งแต่เด็ก และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการระบาดระลอกใหม่ ซึ่ง
เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในผู้ใหญ่ เพื่อหาทางป้องกันกันดีกว่า

โรคคอติบคืออะไร ลักษณะอาการเป็นอย่างไร ?

โรคคอติบเป็นโรคติดเชื้อเฉียบพลันของระบบทางเดินหายใจ ที่ทำให้เกิดการอักเสบ และมีแผ่นเยื่อเกิดขึ้นในลำคอ ในรายที่รุนแรงจะมีการตีบตันของทางเดินหายใจ ซึ่งอาจทำให้เสียชีวิตได้ พิษของเชื้ออาจทำให้มีอันตรายต่อกล้ามเนื้อหัวใจและเส้นประสาทส่วนปลาย ผู้ป่วยจะเริ่มมีอาการไข้ต่ำๆ มีอาการคล้ายหวัดในระยะแรก มีอาการไอ เจ็บคอ เบื่ออาหาร ในเด็กโตอาจจะบ่นเจ็บคอคล้ายกับคออักเสบ บางรายอาจจะพบต่อมน้ำเหลืองที่คอโตด้วย เมื่อตรวจดูในคอพบแผ่นเยื่อสีขาวปนเทา ติดแน่นอยู่บริเวณทอนซิลและบริเวณลิ้นไก่ แผ่นเยื่อนี้เกิดจากพิษที่ออกมาทำให้มีการทำลายเนื้อเยื่อ และทำให้มีการตายของเนื้อเยื่อทับซ้อนกัน เกิดเป็นแผ่นเยื่อติดแน่นกับเยื่อในลำคอ ตำแหน่งที่อาจพบการอักเสบและมีแผ่นเยื่อได้ เช่น

1. ในจมูก ทำให้มีน้ำมูกปนเลือดเรื้อรัง มีกลิ่นเหม็น
2. ในลำคอและที่ทอนซิล ซึ่งแผ่นเยื่ออาจจะเลยลงไปในหลอดคอ จะทำให้ทางเดินหายใจตีบตัน หายใจลำบาก และอาจทำให้เสียชีวิตได้
3. ตำแหน่งอื่นๆ ได้แก่ ที่ผิวหนัง เยื่อบุตา หรือในช่องหู

ภาวะการระบาดเกิด ขึ้นจากสาเหตุใด ?

การระบาดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน น่าจะเป็นผลจากการที่ไม่ได้รับวัคซีนกระตุ้นในเด็กวัยรุ่นและผู้ใหญ่ ทำให้ไม่มีภูมิคุ้มกันที่จะป้องกันโรคได้ เมื่อพบผู้ป่วยโรคคอติบขึ้น จึงมีการแพร่กระจายไปยังคนเหล่านี้ได้ รวมทั้งแพร่กระจายเชื้อไปยังเด็กที่ยังไม่เคยได้รับวัคซีนหรือยังได้รับวัคซีนไม่ครบด้วย

โรคคอตีบที่กำลังระบาดในเด็ก และในผู้ใหญ่ มีลักษณะอาการ และความรุนแรงแตกต่างกันอย่างไร ?

โรคคอตีบ สามารถพบได้ในทุกช่วงอายุ แต่มักไม่พบในเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 1 ปี เนื่องจากเด็กในช่วงอายุนี้อาจมีภูมิคุ้มกันต้านทานโรคจากแม่แล้วและมีโอกาสสัมผัสโรคน้อย ในประเทศที่ยังไม่พัฒนามักจะพบโรคคอตีบในเด็กเล็กได้มาก อาจเป็นเพราะเด็กอาจยังไม่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคนั้นเอง แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะพบอุบัติการณ์ของโรคคอตีบได้น้อย แต่ถ้าหากพบโรค มักจะพบในคนตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไป เนื่องจากการขาดการฉีดวัคซีนกระตุ้น ส่วนอาการที่พบในเด็กและในผู้ใหญ่จะมีลักษณะคล้ายๆ กัน

แนวทางการรักษาโรคคอตีบใน ปัจจุบันทั้งในเด็กและในผู้ใหญ่

เมื่อสงสัยว่าเป็นโรคคอตีบ แพทย์จะให้การรักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาล และอยู่ในห้องแยกโรคเพื่อป้องกันการแพร่กระจาย เนื่องจากเป็นโรคที่มีอาการรุนแรง

แนวทางการรักษาได้แก่ การให้ยาต้านสารพิษของเชื้อและการให้ยาปฏิชีวนะ นอกจากนั้นต้องเฝ้าระวังเรื่องระบบหายใจอย่างใกล้ชิด เนื่องจากอาจมีการอุดทางเดินหายใจได้ และเฝ้าระวังระบบไหลเวียน เนื่องจากโรคคอตีบอาจทำให้เกิดกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ เกิดหัวใจล้มเหลวหรือความดันโลหิตต่ำได้

การป้องกันด้วยการฉีดวัคซีน มีวิธีการฉีดอย่างไร และควรมี ฉีดกระตุ้นด้วยหรือไม่ ?

ในเด็กจะเริ่มฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอตีบเมื่ออายุ 2 เดือน โดยอยู่ในรูปแบบของวัคซีนรวม โรคคอตีบ โรคบาดทะยัก และโรคไอกรน (DTwP หรือ DTaP) โดยเข็มแรกฉีดเมื่ออายุได้ 2 เดือน เข็มที่ 2 ฉีดเมื่ออายุ 4 เดือน เข็มที่ 3 ฉีดเมื่ออายุ 6 เดือน เข็มที่ 4 ฉีดเมื่ออายุ 18 เดือนและเข็มที่ 5 ฉีดเมื่ออายุ 4-6 ปี ตามแผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข หลังจากนั้นฉีดกระตุ้นด้วยวัคซีนคอตีบ-บาดทะยัก (Td) หรือคอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน (Tdap) เมื่ออายุ 11-12 ปี และต่อไปฉีดกระตุ้นวัคซีนคอตีบ-บาดทะยัก (Td) ทุก 10 ปี

อาการข้างเคียง จากการฉีดวัคซีนเป็นอย่างไร?

เด็กที่ได้รับวัคซีนคอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน อาจมีไข้ และร้องกวนได้ บางรายอาจมีอาการปวด บวม แดง ร้อนบริเวณที่ฉีดวัคซีน อาการมักจะเริ่มราว 3-4 ชั่วโมงหลังการฉีด และมีอาการนานไม่เกิน 2 วัน ซึ่งวัคซีนคอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน (Tdap) ที่ฉีดในเด็กโตและผู้ใหญ่ และวัคซีนคอตีบ-บาดทะยัก (Td) อาจมีปฏิกิริยาเฉพาะที่ ซึ่งมักไม่รุนแรง

แนวทางการป้องกันการระบาดของโรคคอตีบทำได้อย่างไร ?

การป้องกันโรคคอตีบที่ดีที่สุดคือ การฉีดวัคซีน นอกจากนั้น ควรหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้ป่วยที่เป็นโรค การรู้จักใช้หน้ากากอนามัย การล้างมือด้วยน้ำ และสบู่บ่อยๆ โดยเฉพาะเมื่อสัมผัสกับผู้ป่วย ซึ่งสามารถช่วยลดการระบาดลงได้

หากสงสัยว่าจะมีอาการที่อาจส่งผลต่อการระบาดของโรคคอตีบแล้วนั้น ให้รีบมาพบแพทย์โดยทันที เพื่อทำการรักษา และเพื่อป้องกันการระบาดไปสู่ผู้อื่น สิ่งสำคัญคือ ต้องหมั่นตรวจสอบสุขภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะปกติหรือเจ็บป่วย

